

Abonamântulu

Pentru monarchia:

Pre anu 6 fl., 1/2 anu
3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru strainatate:

Pre 1 anu 18 frcs., 1/2
anu 9 frcs., 1/4 anu
4 frcs. 50 cm.Fóia apare in fie-care
Sâmbata.

Unirea

Fóia besericésca-politica.

InsertiuniUnu şiru garmond:
odata 7 cr., a dóu'a óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
si de fie-care publica-
tiune timbru de 30 cr.Totu ce privesce fóia
se se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirei»
in
Blasiu.

Anulu I.

Blasiu 7 Martiu 1891.

Numerulu 10.

Gimnasiulu din Beiusiu.

IV.

(+) Ultim'a asertiune, ce trebuie se o mai dovedimu in caus'a acést'a momentósa, este ace'a, *cá ordinatiunea Ministrului violéza actulu foundationalu, care a datu viétia gimnasiului din Beiusiu.*

Dóue suntu actele fundamentale ale nemoritoriului Sam. Vulcanu intemeiatoriulu gimnasiului din Beiusiu: unulu din 6. Octobre 1828 referitoriu la clasele inferióre, si altulu din 2 Iuliu 1836, referitoriu la clasele superióre, cari améndóue se áfla traduse si publicate in program'a acelu gimnasiu de pre anulu 1889/90.

In aceste acte fundatorulu ne spune, *cá gimnasiulu din Beiusiu l'a intemeiatu pentru cultur'a natiunei române.* Asiá d. e. in actulu primu dice: „Subscrisulu dorindu a oferi ceva intru emolumentulu publicu, ér' cu deosebire intru folosulu si cultur'a natiunei române . . . mi-am propusu a redicá si intemeiá in numitulu opidu scoli normale si gramaticale, . . . cá astfeliu Valachii (Români) se aiba ocaziune destula . . . spre a se cultivá“, ér' mai josu adauge: „De óre-ce institutulu acest'a s'a intemeiatu cu preferintia pentru natiunea valachica, se se puna pondu specialu pre ortograf'i'a reducênda la literile latine avitice, pre gramatic'a si literatur'a valachica.“ In actulu alu doilea astfeliu se exprima nemoritoriulu fundatoru: „Intru emolumentulu públicu, ér' cu deosebire intru folosulu si cultur'a natiunei valachice cu totulu lipsite de cultura amu intemeiatu in opidulu Belényes . . . unu gimnasiu“, ér' mai josu adauge: „de óre-ce institutulu acest'a este intemeiatu cu deosebire pentru natiunea valachica, dorulu meu se estinde si intru acolo, cá se se reflecteze in specialu la reducerea ortografiei la strabunele litere latine, asemenea la gramatic'a si literatur'a valachica, spre a cárei invetiare se paru a fi mai acomodate cele dóue clase humanióre, si cá se nu se rapésca ceva tîmpu destinat pentru alte studii sistematice, se se propuna in fie-care septemâna într'o óra a cutárei díle feriale prin unulu seau altulu dintre profesorii claselor humanióre in forma de studiu estraordinariu.“

Aceste citatiuni suntu de ajunsu, pentru-cá cetitoriulu se se convinga, cá gimnasiulu din Beiusiu este *infintiatu de unu episcopu românú greco-catolicu cu scopulu bine precisatu, cá acestu institutu se servésca in tóte tîmpurile pentru cultur'a poporului românú.*

Unu gimnasiu inse intemeiatu de unu episcopu românú greco-catolicu pentru cultur'a poporului românú cu dreptu cuvîntu se póte numi si este in realitate nu numai *gimnasiu greco-catolicu, ci si nationalu românescu.*

F'indu-cá inse in díu'a de astádi unu gimnasiu *nationalu românescu* tocmai asia nu se póte inchipui fára de limb'a de propunere românésca, precum nu se póte inchipui unu gimnasiu nationalu magiaru fára de limb'a de propunere magiara, de sine urméza, cá gimnasiulu nationalu românescu din Beiusiu in virtutea actului foundationalu trebuie se aiba *astádi* cá limba de propunere numai limb'a romána. Prin urmare cându Ministrulu de culte si instructiunea pública a introdusu limb'a magiara cá limba de propunere in gimnasiulu din Beiusiu, a violatu *insu-si actulu foundationalu, care a datu viétia acelu gimnasiu, si in virtutea cáruia in acelu institutu astádi* nu póte fi alta limba de propunere, decâtu numai cea românésca.

E dreptu cá fundatorulu nu a determinatu *espresu* limb'a romána cá limba de propunere in gimnasiulu din Beiusiu, inse elu nu a potutu prevedé, cá limb'a latina se va poté vre-odata schimbá in unu gimnasiu *nationalu românescu* cu alta limba, afara de cea romána. Apoi impregiurarea, cá elu nu a determinatu limb'a de propunere, nu prejúdeca *astádi* absolutu nemic'a limbei românesci, de óre-ce pre tîmpulu intemeierii acelu institutu in tóte gimnasiale din Ungari'a erá limb'a latina limba de propunere, si asiá episcopulu pentru tîmpulu acelu trebuiá se admita acésta limba si in gimnasiulu seu. Afára de ace'a episcopulu sciá fórté bine, cá déca tinerii románi voru invetiá perfectu limb'a latina, voru avé unu modelu de limba classica, la a cárei perfectiune totu dînsii eráu chiemati se ridice cu tîmpulu si limb'a romána, voru aflá in limb'a latina o multime de cuvinte si de termini tehnici, cu cari se imbogátésca limb'a românésca, si voru ajunge in posesiunea tesauriloru de sciintie si cunoscintie comunicati lunei culte prin mijlocirea limbei latine in decursu de dóue míi de ani, si astfeliu voru poté inavuti si literatur'a românésca cu opere de valóre. Acestea de buna séma inca au fostu unu motivu, pentru-cá episcopulu se concéda, cá in gimnasiulu din Beiusiu limb'a de propunere se fia cea latina.

Ér' cându episcopulu, — precum amu vediutu mai susu in actulu funda-

tionalu, — s'a ingrigitu in modu specialu si de limb'a romána, nici prin minte nu i-a potutu trece, cá prin acést'a va dá o arma in mân'a unui Ministru spre a-si justificá procedur'a sa arbitrara, cum a incercatu acél'a se si-o justifice in „*comunicatulu semi-oficiosu*“, unde se dice: „*cá limb'a romána, — fiindu instructiunea in cele patru clase superióre chiar' magiaru, — e impartasita de o mai mare consideratiune, decâtu se pretinde in actulu foundationalu.*“

Argumentarea acést'a a „*comunicatulu semi-oficiosu*“ este inse sofistica, cáci mai ántáiu trebuie se dovedésca *cu legea si cu actulu foundationalu, cá limb'a magiara este indreptatita a fi limba de propunere in gimnasiulu din Beiusiu, si numai dupa ace'a se póte sulevá cestiunea, cá lángha limb'a magiara ce dreptu -i mai compete si limbei românesci?* Ace'a inse pâna-i lumea nu se va poté dovedí, se póte inse dovedí contrariulu, precum l'amu doveditu noi pâna acum cu argumente neresturnabile. Mai este apoi de observatu, cá pâna cându in tóte institutele de invetiamentu, chiaru si in ale magiariloru, limb'a de propunere erá numai cea latina, — limb'a si literatur'a romána se poteá multiami si numai cu o óra pre septemâna, cáci pre atuncia nici limb'a magiara nu se bucurá de mai mare favoru nici macaru in gimnasiale magiariloru; dar' dupa ce s'a enunciatu principiulu pedagogicu, cá fie-care poporu trebuie se se cultive in limb'a sa propria, si acestu principiu *s'a validatatu si in legile tierei*, si apoi totu in virtutea acestui principiu magiaru au introdusu in tóte gimnasiale loru proprii limb'a magiara cá limb'a de propunere: — in unu gimnasiu, care in sensulu actului foundationalu este *nationalu românescu*, nu se póte introduce, — afára de limb'a romána, — nice o alta limba din lume, fára a se violá *si principiile pedagogice si legea positiva si actulu foundationalu.*

Voiesce in fine „*comunicatulu semi-oficiosu*“ se justifice procedur'a Ministrului si cu impregiurarea, cá gimnasiulu din Beiusiu in virtutea actului foundationalu „*tocmai asiá, cá si celelalte scóle medie catolice, in privint'a administratiunei pedagogice si didactice, a statu totu de-a un'a sub conducerea guvernului.*“

Desiérta este inse acésta incercare, cáci dreptulu de a determiná limb'a de propunere in unu gimnasiu compete *dupa legile tierei* aceluia, care a intemeiatu si sustiène gimnasiulu, si nici de cum aceluia, care conduce gimnasiulu din

punctu de vedere didacticu si pedagogicu. Afăra de ace'a impregiurarea singura, că guvernulu conduce unu gimnasiu din punctu de vedere pedagogicu si didacticu, nu invólva in modu necesariu limb'a de propunere magiara, căci abstragându dela faptul, că mai multe gimnasie, cari se afla *per fas aut nefas* sub conducerea guvernului, nu au că limba de propunere limb'a magiara: noi scimu, că in tiér'a noastră se afla si gimnasie, cari atātu din punctu de vedere pedagogicu si didacticu, cătu si din alte puncte de vedere stău nu numai sub *conducerea*, ci si sub *dispusetiunea imediata* a guvernului, si totusi nu au că limba de propunere limb'a magiara. Unu astfelu de gimnasiu este celu din Fiume, care este gimnasiu de statu cu limb'a de propunere italiana. In fine in sa si legea dela 1868 (art. XLIV.) inca prescrie, că in gimnasie de statu, cari stău sub *conducerea si dispusetiunea* Ministrului de culte si instructiunea pública, se se introduca că limba de propunere si limb'a vre unei nationalități *nemagiare*, deca acésta nationalitate locuiesce in masse mai compacte in tiénutulu, unde se afla acelu gimnasiu. *Este prin urmare evidentu, că din impregiurarea, că unu gimnasiu din punctu de vedere pedagogicu si didacticu se afla sub conducerea guvernului, nu urmăza de locu, că in acelu gimnasiu se pôte seau trebuie se se introduca limb'a de propunere magiara.*

Credemu a fi doveditu in acesti patru articoli până la evidentia, că ordinatiunea Ministrului de culte si instructiunea pública, prin care limb'a magiara s'a introdusu că limba de propunere in clasele superioare ale gimnasiului din Beiusiu, *este unu actu, care vătema greu dreptulu publicu referitoriu la beseric'a romăna greco-catolica, stă in contradicere cu legile tierei create de factorii constitutionali si sanctionate de Maiestatea sa imperatulu si regele nostru apostolicu, si violéza nu numai decisiuni speciale ale Maiestății sale, ci chiaru si actulu foundationalu, care a datu viétia gimnasiului din Beiusiu, si că prin urmare eliminarea limbei romăne, care in decursu de aprópe 40 ani a fostu limba de propunere in acelu gimnasiu, este o ilegalitate fără parechia in unu statu constitutionalu.*

Illegalitatea nicairi pre lume si cu atātu mai puțin in unu statu constitutionalu se va poté considerá de o stare *normala si definitiva*. Pentru ace'a credemu, că nu se afla nici unu romănu adevératu si nu ar' trebui se se afle nici unu singuru magiaru neaosiu, care deca mai pórtá o schinté de sémțieméntu de dreptate si legalitate in pieptulu sèu, se considere ilegalitatea comisa fatia cu gimnasiulu din Beiusiu de o stare *normala si definitiva*, căci ori cine ar' face acést'a, profeséza principiulu periculosu, că este unu lucru laudabilu a vatemá in perpetuu legile sactionate de Maiestatea sa, că este o virtute a se aretá necredintiosu cetatianu alu patriei si supusu nelealu alu Maiestății sale, si că este o fapta nobila a calcá vointi'a sánta a unui fundatoru, carea de tóta lumea ar' trebui se fia respectata.

Este mai de parte unu principiu

recunoscutu astádi de tóta lumea, că in contr'a ilegalitățiloru toti cetățienii patriei au sânt'a detorintia de a protestá susu si tare si a lucrá pre tóte căile legale, că ilegalitatea se se delátu. Deci cu atātu mai vértosu se impune acésta detorintia nóue Romăniloru, in contr'a căror'a este indreptata ilegalitatea. Pentru ace'a noi protestámu in contr'a ei si vomu protestá neincetatu si vomu lucrá pentru delaturarea ei neintreruptu până atunci, până cându in gimnasiulu din Beiusiu se va rehabilitá limb'a romăna in tóte drepturile, ce-i competu in virtutea dreptului publicu alu besericei romăne greco-catolice, in virtutea legiloru sanctionate ale patriei, in virtutea preinaltei decisiuni a Maiestății sale si in virtutea actului foundationalu alu nemoritoriului episcopu Samuilu Vulcanu.

Pentru acésta procedura resoluta, corecta si legala nimenea nu ar' trebui se se supere si cu atātu mai puțin fii adevérati ai natiunei magiare, cu care fără a abdice de drepturile nóstre noi Romăni trebuie se traimu in buna intielegere si impreúna se morimu pentru acésta patria comuna, căci de ómeni, cari nu suntu aderenti sinceri ai limbei si individualității loru proprie, nici natiunea magiara nu are lipsa si folosu. Acést'a nu o spunemu numai noi, ci a spus'o mai înainte de noi insusi baronulu Eötvös fostulu Ministru de culte si instructiunea pública, care in vorbirea sa tiénuta in anulu 1859 despre Kazinczy Ferencz inaintea academiei magiare astfelu se exprima: „Oly nép, mely saját egyéniségéből kivetkezve másokba beléolvadni képes, az emberi társaság hasznos tagjává soha nem válhatik: hasonló ez azon növényekhez, melyeket a forró égélj öserdeiben találunk, melyek indáikkal a szomszéd fát körülfogva, midőn sötét lombját látszólag dúsabbá teszik, annak csak életerejét szívják fel, hogy vele együtt porba sülyedjenek. Ezért minden népnek első feladata épen fenntartani nemzetiségét, s fenntartani saját nemzeti nyelvét, mely annak legnemesebb, legszemlembb kifolyása.“ (Unu poporu, care desbracându-se de individualitatea sa este capabilu a se contopi intr'altii, nici odata nu pôte fi membru folositoriu alu societății omenesci: elu se pôte asemená cu acele plânté de prin codrii tiénuturiloru tropice, cari in clestându-se cu ramurile loru frundiöse in câte unu arbore din apropiere, facu corón'a acestuia la aparintia mai bogata, dar' in realitate -i sugu tóta poterea lui de viétia, că astfelu impreúna cu elu se se prefaca in pulvere. Pentru ace'a prim'a detorintia a fia-cărui poporu este, se-si conserve nestirbita nationalitatea sa, si se-si conserve propri'a sa limba nationala, care este eflusulu celu mai nobilu si spiritualu alu individualității.)

Din cele desfasurate până acum ori cine se pôte convinge, că nu pôte fi vorb'a, că noi se fimu vre odata multiamiti cu ilegalitatea si nedreptatea comisa fatia cu gimnasiulu din Beiusiu, dar' nu pôte fi vorb'a nici despre ace'a, se suferimu vre odata, *că insusi Ministrulu se inchida acelu gimnasiu*, căci abstragându dela impregiurarea, că dupa

cele ce s'au publicatu până acum'a prin diarie, Ministrulu nu are motive suficiente pentru a inchide gimnasiulu, si abstragându si dela acea impregiurare fórté momentósa, că chiar' din parte competenta s'a sustiénutu cu tóta tari'a, că inchiderea gimnasiului din Beiusiu ar' fi o nedreptate: noi trebuie se ni-o insemnămu bine si ace'a, că dreptulu de a inchide unu gimnasiu in sensulu paragrafului 50 din articulu de lege XXX din 1883 nu compete Ministrului, ci Maiestății sale preagratiósului nostru Domnu, care deca va fi informatu sinceru despre adevérat'a stare a lucrului si despre prigoniurile anume inscenate de nescé ómeni fara caracteru si fără dorere de fericirea patriei si de bun'a intielegere a cetățieniloru ei, nu va permite se se dé o lovitura atātu de grea prea credintiosiloru sei supusi, cari de atâtea ori si-au versatu sângele pentru tronul si patria si cari pentru aceste dóue bunuri suntu gat'a a si-lu versá si pre venitoriu alătura cu celelalte popóre ale monarchiei sale.

Dar' nici se nu créda Ministrulu de culte si instructiunea pública, că prin inchiderea gimnasiului din Beiusiu ar' face unu lucru intieptu si folositoriu patriei, căci nu pôte fi lucru intieptu si folositoriu a rani până la osu o parte insemnata a cetățieniloru patriei, cari tiénu mortisiu la individualitatea loru nationala, si a totu zidi la paretele despártitoriu intre dóue nationalități, cari pentru tóte tēmpurile suntu avisate la sprijinu imprumutatu si iubire fratiésca.

Apoi se nu créda Ministrulu de culte si instructiunea pública nici ace'a, că prin inchiderea gimnasiului din Beiusiu s'ar promová vre unu interesu magiaru, căci in casu, cându ar' incetá acelu gimnasiu, tóta averea lui in bani si edificie in sensulu punctului 12 respective 8 din literale fundamentale trebuie se tréca sub administratiunea episcopului si capitulului greco-catolicu de Oradea-mare, cari ar' fi detori a créa din acésta avere unu numeru corespundietoriu de stipendie numai pentru *studenti romăni*. Cu aceste stipendie s'ar poté cresce in diferite institute de invetiáméntu unu numeru fórté insemnatu de tineri romăni, cari cu tēmpulu ar' deveni credintiosi cetățieni ai patriei, supusi leali ai Maiestății sale, dar' totu odata si aderenti sinceri si membri folositori ai besericei si natiunei loru.

Nu se ocupe asiá dara Ministrulu de culte si instructiunea pública nici cu ide'a de a inchide gimnasiulu din Beiusiu, nici cu ide'a de a scóte pentru totu de-a un'a limb'a de propunere romăna din acelu gimnasiu, ci in interesulu patriei faca se incete nemultiamirea adēna, care tiéne agitate spiritele toturoru Romăniloru, dar' mai vértosu noi Romăni se facemu pre tóte căile legale, căte numai s'ar' poté aflá, se se realizeze si pre venitoriu frumós'a rogatiune, cu care Episcopulu Vulcanu si-a inceputu actele fundamentale ale gimnasiului din Beiusiu: „Vina, Dómne, intru ajutoriulu meu si spriginesce acésta a mea intentiune; grabesce, Dómne, intru ajutoriulu meu si dá binecuvéntare acestei opere a

mele.“ Cine va lucra în această direcțiune, salvăza totu odata și celelalte școle medie române din patria de asemenea atacuri nedrepte, și-si câștiga merite nepieritoare pentru beserica și natiune!

Amesteculu Calvinilor în beserică noastră. — „Gazet'a Transilvaniei“ în Nr. 36 a. c. publica o scrisoare oficiosa dela consiliulu de Direcțiune a liceului reformatu din Sighetulu Marmatiei îndreptata către catechetulu român unitu dela acelu gimnasiu, prin care în urm'a deciziunii districtului besericescu reformatu de din colo de Tis'a i-se interdice catechetulu nostru a propune studentiloru dela acelu gimnasiu religiunea în limb'a româna și în localu afara de edificiulu gimnasialu, și totu odata i-se impune, că religiunea greco-catolica la Români se le-o propuna în limb'a magiara și în o sala din edificiulu gimnasialu, ce se va destina spre ace'a, căci altu cum va face pasi, că catechetulu se fia destituitu.

Cugeta dora Calvinii „districtului de din colo de Tis'a“, că si astăzi traiescu în secolulu acel'a, cându superintendentele calvinescu din Ardealu în puterea dreptului celui mai tare se subscria: *Episcopus Valachorum*, fiindu-că degradaseru pre Metropolitulu românescu la rangulu de o specie de Vicariu în *pontificalibus* alu acelui „episcopu“? seau deca acest'a nu o cugeta, si nu potu, nu le este iertatu se o cugete, atunci în virtutea cărui dreptu cutéza districtulu besericescu calvinu „de din colo de Tis'a“, a emite atari mandate către catechetulu nostru, care că catechetu este supusu nu Calviniloru, ori si de unde voru fi aceia, ci este supusu numai Ordinariatulu său? Seau dora limb'a noastră este chiaru proscrisa în țier'a acest'a pentru Calvinii, câtu nice a invetiă, cum se ne închinămu lui Domnedieu, în limb'a noastră românescă se nu ne mai fia iertatu? Au si-au uitatu Calvinii, că beserică românescă unita în țier'a noastră este o beserica egală îndreptată cu cea calvinescă, și precum noi nu ne amestecămu în treburile lor, așa nu au nice ei dreptu a se amesteca în ale noastre, căci ori si ce amesteculu vomu respinge cu tota hotărîrea. Si în urma ôre Calvinii respectivi si-au uitatu cu totul si principiile cele mai fundamentale ale disciplinei besericesci, după carea catechetulu respectiv nu-i este iertatu a se supune unei atari ordinatiuni înainte de ce ar' primi spre acest'a inviatiune dela Ordinariatulu său? Cumcă inse ce inviatiune va primi catechetulu dela Ordinariatulu său, au potutu se scia Calvinii „de din colo de Tis'a“ de acolo, că rogarea loru către Ordinariatulu respectivu fû pusa ad acta că un'a, prin carea, deca s'ar' implini, s'ar' vatemă inșă-si constitutiunea besericeii noastre, în virtutea căreia limb'a besericeii noastre este limb'a românescă și nu cea magiara.

Cutezarea calvinescă inse merge până la estremu, cându amenintia pre catechetulu nostru, că deca nu se va supune, atunci va face pasii de lipsa, că catechetulu se fia dimisionatu. Unde se voru face inse pasii acestia? De securu la mai marii catechetului, va se dica la Ordinariatulu lui, căci numai acest'a are puterea de a face pre catechetu se dimisioneze. Cum cugeta inse Calvinii, că unu Ordinariatulu român gr. cat. va face pre unu catechetu se dimisioneze, fiindu-că în lucruri besericesci

nu s'a supusu unu ordinu venitu dela auctoritatea unei beserici straine, carea n'are nice unu dreptu de a-i demandă nimicu?

Nu scimu, căpeta seau nu catechetulu nostru dela gimnasiulu reformatu din Sighetu vre-o remuneratiune pentru propunerea religiunei. Din ordinulu amintitu se vede, că nu căpeta nimicu, căci altu cum l'ar' fi amenintiatu cu subtragerea remuneratiunii. Deca inse totusi căpeta ceva remuneratiune, atunci principiulu corectu besericescu dice, că mai bine se abdica de ori ce remuneratiune, decâtu că se suferă amesteculu unei beserici straine în modulu propunerii religiunei. Căci apetitul vine mâncându, și deca astăzi le-a succésu Calviniloru „de din colo de Tis'a“ a elimina limb'a româna dela propunerea religiunei, mâne pôte voru merge și mai departe, și voru pretinde și eliminarea dogmelor, ce nu le convinu. Era ce atinge amenintierea, că nu voru suferi, că în testimoniile scolare se se înregistreze calculii, din religiune la tineri români greco-catolici, credemu, că unu atare dreptu nu compete Direcțiunii gimnasiale; era în casulu estremu din religiune se potu pregăti testimonii separate, ce voru avé ace'a-si valóre, că si cându ar' fi înregistrate în testimoniu. Deca „bravulu Suba“ la Ruteni le propune religiunea unguresce, n'avemu nimic'a în contra. Beserică românescă unita inse este mai brava decâtu „bravulu Suba“ și nice cându nu va suferi amesteculu nice unei confesiuni în treburile sale, și chiaru nici a „districtului reformatu de din colo de Tis'a“.

Revista besericesca.

Rom'a.

În 3 a l. c. s'au implinitu 13 ani, de cându s'a întemplată încoronarea de Pontifice Supremu alu Sântei Beserice catolice a Sântei Sale Leonu alu XIII. În prediua aniversării Colegiulu Cardinaliloru a presintatu omagie și felicitările Sale Sumului Pontifice. La vorbirea cardinalulu-decanu Monaco La-Valletta a respunsu Sânti'a Sa cu unu discursu preafamosu, în care asemănându timpurile noastre grele cu timpurile Sântului Gregoriu Marele, aretă bucuriile avute în anulu trecut. În specie aminti dorerile, ce i-le-a causatu guvernulu italianu prin atacurile îndreptate în contra besericeii, de alta parte bucuri'a, ce o sêmte vediându îmbucurătoarele progrese, ce le face beserică catolica prin Angli'a și în Orientu.

Frânci'a.

Societățile catolice de lucratori din Frânci'a proiectéza pre tómn'a anului curentu unu peleginagiu mare la Rom'a pentru a presentă Sântei Sale Pontificalulu supremu omagie loru. Numerulu participantiloru este ficsatu la 20000. Voru luá parte lucratori de tóte categoriile și din tóte părțile Frânciei. Pentru acoperirea speselor s'a facutu o loteria; proprietarii numeriloru câștigatori au dreptulu se mérga la Rom'a seau în persóna seau se dé biletulu la altu cineva. Si astfelu cu unu francu pôte merge cineva, se véda cetatea eterna. — Câtu ar' fi de frumosu, se imitâmu și noi pre fratii nostri francesi și se mergemu din

cându în cându la Rom'a, unde se afla leaganulu credinței și a nationalității noastre.

Turci'a.

Din Constantinopolu ni-se scrie: „Abiá s'au domolitu spiritele agitate pentru conflictulu, ce a existatu între Sublim'a Pórta și Patriarchi'a din Fanar, și érași ne aflâmu în fati'a unui nou conflictu, totu din caus'a relatiuniloru besericesci din Macedoni'a. Anume românii macedonieni s'au saturatu de șicanările preotimei grecesce, și vreau cu ori ce pretiu se póta implini servitiulu domnediescu că si fratii loru ceialalti în limb'a româna; asemenea suntu satii și de jafuirile Patriarchului ecumenicu, și ar' dori se aiba unu episcopu român. Acest'a inse ar aduce cu sine inființierea unei beserice române *autonóme*, ce'a ce ar vatemă *privilegiile* concesse Patriarchului din partea Sultanului. Ce e dreptu foile de aici nu suntu straine de dorinti'a Românilor, care altcum e fôrte spriginita de guvernulu român, și nici guvernulu nu s'ar opune aceleia; numai câtu guvernulu -i e téma, se nu dé érași de necasu cu Patriarchi'a, cu care numai acum s'a potutu impacá, și inca cu mare greutate. — De alta parte românii suntu resoluti a-si duce în îndeplinire planulu lor. În scurtu tîmpu va sosi o mare deputatiune de români macedonieni la Sultanulu, că se-lu induplece a le implini dorinti'a. De cumva Sultanulu nu i-ar ascultá pre români, ei suntu hotariti a trece cu totii la *Sânt'a Unire*, și în casulu acel'a ori ce greutate e inlaturata, de ôre-ce catolicii potu se-si întemeieze episcopii după placulu lor, fâra de a se mai rogá de greci.“ — Noi din parte-ne nu potemu decâtu se aprobâmu ide'a acest'a a românilor macedonieni, și se rogâmu pre Domnedieu, că pre acei preaiubiti frati ai nostri se-i scâpe câtu mai curându din ghiarele greciloru fanarioti, și se-î unesca cu mam'a noastră Rom'a.

Revista politica.

Afaceri interne.

Cas'a deputatiloru a terminatu si desbaterea speciala a proiectului de lege despre judecatoriile consulare, primindu-lu cu neînsemnate modificări. — În curându va veni la pertratare proiectulu de lege despre *reorganizarea judecatoriiloru și a procuraturiloru*, căci dorinti'a guvernului este, că această lege se póta intrá în vîgóre de odata cu nóuele table regesce.

Adunările de protestu în contra proiectului de lege despre gradinile și asilele de copii continúa în deosebitele părți ale țerii. În Dicio-Stu-Martinu politi'a a opritu tiénerea adunării. Pâna acum nu ne este cunoscutu, cu ce dreptu, și astfelu nu ne potemu pronunția. — În Clusiu alegatori români au fostu salutáti cu pietri, precându se folosiau de dreptulu lor garantatu de lege, și politi'a priviá cu nepasare la eroismulu demonstrantiloru. Si totusi foile din Clusiu au avutu curagiulu a inculpá politi'a de

prea mare rigóre. Nu e vorba, infratirea popóreloru din tíer'a nóstra inaintéza bine, si mai alesu foile din Clusiu contribute multu la acésta infratire, batjocorindu in tóte dílele pre románi!

Austri'a.

Acum decurgu in cealalta parte a monarchíei nóstre alegerile pentru *Reichsrath*. Lupt'a electorala pretotindenea e fórte agitata. Resultatulu definitivu inca pre deplinu nu se póte scí in acestu momentu. Pierderile cele mai insemnate le-au suferitu liberalii germáni si cehii-vechi; din contra partidele crestine au reportatu victorii imbucuratóre; si acést'a numai spre bucurí'a nóstra ne póte servi. O judecata definitiva asupr'a camerei viitóre cu tóte aceste nu potemu dá. Constatámu inse, cá in alegerile presente, pre lánga cestiunile de nationalitate, ducu unu rol insemnatu cestiunile sociale. Si acést'a e unu lucru fórte remarcabilu, cáci remáne unu adeveru neresturnabilu, cá intre cestiunile mari ale viitorului in prim'a linia dominéza cestiunea sociala; despre ce chiar si noi ne potemu convinge totu mai multu.

Germani'a.

Opiniunea pública din Germani'a e in agitatie mare in urm'a incidenteloru întemplate cu ocasiunea petrecerei in Paris a mamei imperatului Wilhelm, a veduvei imperatase Fridericu, veduv'a imperatésa voidu a caletorí acasa la mama-sa, regin'a Angliei, s'a opritu vre-o câteva díle in Paris. Foile germáne au declaratú firesce, cá scopulu acestei caletorii e cu totulu privatu si nu are de-a face absolutu nimicu cu politic'a, asemenea cá imperatésa caletoresce in celu mai strictu *incognito*. Faptulu a fostu inse, cá imperatés'a a cercetatú atelierile celoru mai de frunte pictori francesi, indemnándu-i sè participe la espositiunea artistica din Berlinu, si nitándu-si cá acum doi ani Germani'a a refusatú intr'unu modu fórte bruscu a participá la espositiunea din Paris, si ce e mai multu, a influentiatu, cá nici alte state sè nu participe. Asemenea veduv'a imperatésa a cercetatú Versailles, unde a fostu proclamata imperatí'a germána in 1870, a primitu la sine diplomati si a asistatu la prándiuri de gala date in onórea ei. Nu e deci nici o mirare, cá poporatiunea, altcum fórte gentila, a Parisului a inceputu a se nelinisci, si cá ómeni cá Derouledé ar' fi voitu sè produca scandale? Trebuie sè constatámu inse, cá veduv'a imperatésa nunumai cá nu a fostu insultata, ci din contra pretotindenea a fostu salutata respectuosu. Cá Francesii nu potú uitá resboiulu din 1870, in care barbatulu veduvei imperatase a figuratu cá generalu, nu e de miratu; si de ace'a Germanii n'au sè se supere, ci numai sè recunósca gresiél'a, si pre viitoru sè se ferésca de a provocá asemenea incidente. Rane cauate unei natiuni întregi nu se vîndeca in 20 de ani.

Románi'a.

In Románi'a éراسi e crisa ministeriala. Dela caderea ministeriului Brateanu crisele ministeriale suntu la ordinea dílei si acum nici nu mai surprindu pre omu.

Astfelu si caderea cabinetului Manu erá de prevedutú dejá inainte de acést'a cu septemáni. Ministeriulu Manu a fostu unu cabinetu de coalitiune, compusu din conservatori moderati si din junimisti. In parlamentu positi'a cabinetului erá destulu de tare, in senatu inse conservatorii vechi causáu mari dificultáti guvernului. Si caus'a crisei din urma a fostu senatulu. Anume senatulu, respective conservatorii vechi, au maiorisatu guvernulu in cestiunea reformei scolare, si astfelu întregu ministeriulu a demisionatu. — Noulu cabinetu e constituitu astfelu: Generalulu *Florescu*, ministru - presiedinte; *Catargiu*, interne; *Vernescu*, finantie; colonelu *Lahovary*, resboiu; *Esarcu*, esterne; *Olanescu*, lucrári publice; *Isvoreanu*, justitia; *Theodorescu*, instructiune.

Corespondintie.

I.

Macoviste, 15 Febr. 1891.

Onorata Redactiune!

Permiteti-mi a publicá in colónele „Unirei“ unu evenimentu de o insemnatate fórte mare, care va remáne pururea viu in inimile romániloru din giurulu Oravitiei si mai alesu in ale celoru din Macoviste.

Dintre locuitorii frumósei comune románesci Macoviste 100 de familii, dupa ce au fostu asupriti pâna la extreme de preotímea lorú, au parasitu desbinarea grecésca, in care orbecáu pâna aici, si au intratu in sinulu adeveratei beseriei románesci unite cu mam'a Roma, mai remánédu in desbinare numai 25 familii. Sperámu, cá cu ajutoriulu darului domnieiescu si cei desbinati inca se voru convinge, cá beserie'a cea adeverata nu póte fi decâtú singuru cea catolica, si asiá se voru uní si ei cu noi.

Neavédu neoconversii gr. cat. pâna acum beserica spre servitiulu divinú si-au adaptatu o capela, pentru binecuvéntarea cáreia s'a determinatu díu'a de 15 Februaru. Cá actulu binecuvéntării sè decurga cu tóta solemnitatea cuvenita, Rmulu dnu Georgiu Popoviciu, protopopulu Oravitiei a chiamatu la acestu actu si pre O. D. Abelú Popu, preotu gr. cat. in Ticvanu si O. D. Ieronimu Pascu, preotu gr. cat. in Ciclov'a romána.

In 15 Februaru la 7 1/2 óre a. m. insottu de acesti doi preoti si de A. Popoviciu, invetiatoriu gr. cat. in Petromaniu, a pornitu Rmulu domnu protopopu cu calés'a din Oravití'a. Cam pre la 9 óre, ieşindu din comun'a Racasdi'a in drumulu spre Macoviste, fú întâmpinatu intre strigári de „sè traiésca sânt'a unire“, de numeróse trasúri si calareti din Macoviste, cu stindardu in frunte si imbracáti in vestiminte serbatoresce. Dupa ce tíenú Rmulu dnu protopopu o cuvéntare insufletta si acomodata, plecara mai departe intre strigate de „sè traiésca sânt'a unire“. Atátu grupe de pedestri cátu si trasúri au mai ieşitu inainte in 7 locuri, asiá cátu la intrarea in comuna cortegiulu erá tare imposantu, numerádu vre-o 30 trasúri si cá la 100 de calareti, cari incungiuráu trasúr'a protopopului. In comuna la unu podu, de unde se vede capel'a, vre-o 60 de juni, descarcádu puscile de-odata, vestira venirea protopopului. Totu aici se aflá si o musica banatienésca de 12 persóne; apoi eráu postati in câte dóue şire baieti, baiete, juni, june si femei si chiar la capela betránii

satului, toti imbracati serbatoresce. Bucurí'a lorú nu se póte descrie.

Ajungúdu la capela M. O. D. Nic. Beresiu, parochu gr. cat. in Ciuchiciu, prin o cuvéntare ocasionala escelenta salutá pre Rmulu dnu protopopu in numele poporului. La acést'a Rmulu dnu Protopopu a respunsu cu o vorbire scurta, dar bine nimerita. Dupa care s'a purcesu la actulu binecuvéntării capelei, sevêşindu-se rogatiunile si ceremoniile prescise de sânt'a nóstra beserica. S. Liturgía a celebrat'o Rmulu dnu protopopu asistándu-i doi preoti si unu diaconu. In decursulu s. Liturgíi mai de multe ori s'a audítu sunetulu tréscuriloru si a musicei. Cântárele atátu la binecuvéntare, cátu si la s. Liturgía s'au esecutatu de cátra susu amintitulu invetiatoriu gr. cat. A. Popoviciu cu o melodiá asiá de dulce si placuta, cátu i-a incántatu pre toti. Dupa sevêşirea sântei Liturgíi Rmulu dnu protopopu prin o cuvéntare fórte frumósa si elocuenta indemná poporulu la taría si statornicia in credintia.

La 4 óre p. m. a pornitu Rmulu dnu protopopu spre Ciuchiciu la M. O. D. Nic. Beresiu, insottu de 20 trasúri, de musica si vre-o suta de calareti. Acestia se postara inaintea locuintiei dlui Beresiu, unde intonara o hora banatienésca si arangiara unu jocu.

In fine Rmulu dnu protopopu mai tíenú o scurta cuvéntare, in care le recomándá sè fia supusi preotului si mai mariloru besericesci, si-i sfatú, sè se reintórca la ale sale. Dar desi fura sfatuiti, sè se reintórca la ale sale, totusi 50 de calareti acceptara, pâna ce plecá Rmulu dnu protopopu pre la 6 óre sér'a, -lu petrecura pâna acasa in Oravití'a si numai dupa 8 óre nóptea s'au intorsu la ai sèi, pastrádu in sine suvenirulu acelei díle memorabile.

Unu calareti.

II.

Conferinti'a alegatoriloru románi din comitatulu Solnocu-Doboc'a in caus'a asileloru de copii.

Ineu, 26 Febr. 1891.

Alegatorii románi din cele cinci cercuri electorale ale comitatului Solnocu-Doboc'a s'au intrunitu la Desiu in 25 Febr. in numeru de preste 2000, spre a-si ridicá vocea contr'a proiectulu de lege referitoriu la asilele si gradinile de copii. Adunarea s'a tíenutu in sal'a cea spatiósa a „Hotelului anglesu“, care erá indesuita de publicu. Multi din alegatorii neincapédu in sala au fostu siliti sè remána pre afara. Pre la 11 óre a. m. cei adunati, in urm'a unei propuneri facute de cátra Domnulu Ioanu Popu Papiriu, protopopulu Iclodului-mare, trimitu o comisiune de trei, cá sè invite la adunare pre domnii membri ai comitetului electoralu, cari presentándu-se s'a constituitu biroulu. Presiedinte fú proclamatú zelosulu anteluptatoriu alu causei románe dlú Gavrilu Manu, éras domnii Dr. Teodoru Mihali si Vasiliu Hossu fura proclamatú de notari ai conferintiei. Dupa constituirea biroului dlú presiedinte deschide siedinti'a prin o vorbire meduósa, in care aréta scopulu conferintiei de fatia, care e: 1. Reconstituirea comitetului electoralu din cele cinci cercuri electorale ale comitatului nostru, si 2. pronunsierea alegatoriloru románi cu privire la proiectulu de lege referitoriu la asilele si gradinile de copii. Reconstituindu-se comitetulu electoralu pentru tóte

cinci cercurile se trece la alu doile punctu alu programei, anume la considerarea proiectului despre asilele de copii. Aici dlu avocat Augustinu Munteanu, dupa ce face o analiza obiectiva a proiectului, aretându si ace'a, că ce scopuri se urmarescu prin elu, propune unu proiectu de resolutiune, prin care alegatorii români protestéza solemnu in contr'a proiectului de lege privitoriu la asilele si gradinile de copii. — Apoi iá cuvântulu Rmulu dnu I. Popu Papiriu si combate proiectulu atátu din punctu de vedere pedagogicu si higienicu câtu si din punctu de vedere religiosu-moralu.

Dtce că acestu proiectu devenindu lege, in locu de a duce la magiarisarea nationalitátloru, dupa cum intentionéza, va produce numai amaratiune in sufletulu nemagiariloru si certe si frecári intre fili patriei. Din acésta consideratiune recomânda de nou primirea resolutiunei propusa de dlu Augustinu Munteanu, care resolutiune adunára o si primesce cu unanimitate. Asemenea cu unanimitate se primesce si propunerea dlui Dr. T. Mihali de a se rogá archiereii români a pasi contr'a acestui proiectu in Cas'a magnatiloru. Toti oratorii au fostu ascultati cu mare atentiune si insufletire si mai de multe ori aplaudati. In totu decursulu adunării s'a potutu observá o tiénuta démna si o ordine esemplara. De fatia au fostu intre altii 11 protopopi, mai multi advocati, proprietari, docenti si fruntasi români de pre la sate, precum si vre-o câti-va oficiali comitatensi magiari. Români din acestu comitatu si-au facutu detorintia, si sperámu, că si-o voru face cu barbata si pre venitoriu, de câte ori o va cere dela ei beseric'a nóstra românesca, patri'a si natiunea nóstra. **T. S. M.**

†

Ioanu B. Heinrich.

Ioanu B. Heinrich, unulu din cei mai distinsi luptatori pre terenulu sciintieloru teologice a timpulu nostru, a incetatu din viétia in nóptea de 9 spre 10 Februaru a. c. Repausatulu a fostu unu barbatu de sciintia in adeveratulu intielesu alu cuvântulu. Pre lângá eminentele lui cualitáti spirituale si cultur'a-i inalta -lu caracterisá zelulu fierbinte si activitatea neobosita de a propagá in poporulu germánu principiile salutare ale religiunei crestine. Acést'a o faceá elu atátu in scrisu câtu si cu cuvântulu de pre amvonu si prin adunările diverselor. reuniuni catolice, acároru partinitoriu zelosu a fostu in tóta viétia sa. — Cu sciintia inalta sciú se impreune defunctulu si modestia, afabilitatea si umilintia, cele mai frumoase ornamente pentru unu ministru alu religiunei-crestine.

Sa nascutu I. B. Heinrich la 15 Aprilu 1816 in Mainz, unde si-a facutu si studiile elementare si gimnasiale. Intre anii 1834—8 a studiatu sciintiele juridice la universitatea din Gieszen, obtiéndu laurul de doctoru in drepturi. Dupa absolvare fu aplicatu cá vice-secretariu la curtea de apelu din Mainz pâna la 1840, cându se reintórse éra la universitatea din Gieszen, unde cá docentu privatu in decursu de doi ani a tiénutu prolegeri despre dreptulu civilu francesu, despre procedur'a civila in Germani'a, dreptulu eccl. si filosofi'a dreptului. Intr'ace'a sêmtiéndu in sine vocatiunea spre sacrulu statu alu preotiei, schimbá catedr'a profesoralu cu banc'a de scolariu. In 1842 se inscrie intre ascultatorii facultáti teologice din Tübingen, apoi merse la Freiburg in Br. si in fine absolvá sciintiele teologice in seminariulu din Mainz, unde fu ordinatu de preotu in 1845. Dupa ordinare unu anu functioná in pastoirea sufletelor, apoi fu chiamatu in Mainz cá profesor de religiune la scól'a reala, éra la 1852 ocupá catedr'a de dreptulu besericescu la seminariulu teologicu, care catedra inse curéndu o schimbá cu cea de apologetica si dogmatica.

In acésta calitate i-sa deschisu unu terenu vastu spre a-si desvoltá si validitá talentulu seu celu escelentu, ce'a ce a si facutu cu celu mai splendidu succesu, dupa cum ne aréta manós'a-i activitate literara. Inca dela 1850 luá asupra-si redactarea foiei periodice „Der Katholik“, care fôia a contribuitu fôrte inultu la desceptarea si nutrirea sêmtiului religiosu intre germánii catolici, precum si la resolvirea diferiteloru cestiuni referitóre la religiune si la drepturile besericesci. A scrisu mai multe opuri teologice, dintre cari vomu aminti numai unulu, care singuru este in stare a-i ascurá unu nume nepieritoriu. Acestu opu monumentalu este Teologi'a dogmatica (Dogmatische Theologie), din care deja 6 tomuri voluminóse si din alu 7-lea partea I au vedintu lumina. Pentru eruditiunea lui inalta facultatea teologica din Würzburg -si tiéndu de onóre a-i tramite diplom'a de doctoru, éra Sânti'a Sa Leonu XIII in recunóscerea meriteloru cástigate pre terenulu sciintieloru teologice l'a numitu de prelatu domesticu. In 1855 fu denumitu canonicu in capitulu catedralu din Mainz, éra in 1866 ajunsu decanulu acelu capitulu si vicariu generalu episcopescu, cari sarcini inse le suportá fara a-si neglege consciintiósa implinire a oficiulu de profesor, de confesariu si predicatoriu, cari tóte le-a continuatu pâna la mórte. Prin mórtea lui I. B. Heinrich dioces'a Mainz a pierdutu unu membru activu, Germani'a unu teologu distinsu, éra sciintia unu barbatu zelosu si erudit.

Serbatorile septemânei.

Domineca in 17 Februaru: Dominec'a finlui celui ratecitu. Dupa Evangeli'a Vamesiului si a Fariseului din Dominec'a trecuta, Sântii Parinti au dispusu, că in Dominec'a acést'a se se cetésca Evangeli'a finlui ratecitu, cá peccatosii se nu desepereze, cumcá prin penitintia, ce se incepe in postu, voru fi primiti éra de Domnedieu cá fiulu ratecitu de tatalu seu. Ma precum tatalu s'a bucuratu mai tare de fiulu celu ratecitu, cá de celu remasu acasa, asi si in ceru este mai mare bucuria de unu peccatosu, care se întórce, decátu de 99 de drepti. Septemân'a acést'a intréga se numesce: septemân'a lasatului de carne, fiindu-cá e septemân'a cea din urma, in carea se mânânca carne. Din caus'a acést'a in timpurile vechi crestinii traiaú mai bine si se ospetá in septemân'a acést'a, si pentru ace'a in dilele septemânei acesteia, afara de Miercuri si Vineri nu se cânta nice Alilu'a si nu se facu nice metánii, fiindu aceste nesce lucruri sacre, cari nu se indeplinescu nice cându in dilele de bucurie. In sambat'a septemânei acesteia se celebréza aducerea aminte de toti mortii, pentru cá se facu unu întregu cu Dominec'a immediatu urmátore, in care se celebréza venirea a dóu'a a Domnului la judecat'a viiloru si a mortiloru.

Noutáti.

Sciri personale. La serat'a de curte tiénuta in 27 Febr. in palatiulu regescu din Budapesta au fostu de fatia si Escelentia Sa I. P. D. Metropolitu Dr. *Ioanu Vancea*, Escelentia Sa Episcopulu *Mihailu Pavelu* si Ilustritatea Sa Dr. *Victoru Miháli* Episcopulu Lugosiului. Majestatea Sa Monarchulu a datu o deosebita atentiune Prelatiloru nostri, vorbindu cu ei tîmpu mai indelungatu. Totu cu ace'a ocaziune Escelentia Sa I. P. D. Metropolitu fu distinsu de cátra Majestatea Sa Regin'a, care anume trimise pre contele Iuliu Szápáry spre a-lu ivitá la conversare. — Sâmbata in 28 Febr. Escelentia Sa I. P. D. Metropolitu s'a reintorsu dela Budapesta. — Ilustritatea Sa P. S. D. Dr. *Ioanu Szabó* Episcopulu Gherlei, Vineri in 27 Febr. fu primitu in audientia, éra Sâmbata in 28 Febr. fu invitatulu la prândiu de cátra Majestatea Sa Monarchulu.

Proiectulu de lege despre asilele de copii va ajunge la desbatere in cas'a magnatiloru luni in 9 a l. c. Spre a luá parte la ace'a desbatere a plecatu Escelentia Sa I. P. D. Metropolitu cu trenulu acceleratu de a séra la Pest'a. Domnedieu sê-lu duca si sê ni-lu readuca in pace.

Fapta démna de imitatu. Dl Buzila Nistoru subprimariu in Uifaláu ne scrie cu

datulu de 12 Febr. a. c., cá O. D. parochu localu la 8 Febr. adunându totu poporulu in scól'a confesionala, i-a tiénutu o vorbire frumoáa, in care avédu in vedere, cá cu ocaziunea inmorméntáriloru prin asiá numitele pomeni si comendári se facu fôrte mari spese superflue, asemenea si pre la ospetie, cari tiénu câte 4—5 dle, se speséza mai multu de cátu ar fi de lipsa, din ce numai jidanulu trage folosu, ér poporulu seracesce si se demoraliséza, face propunerea: „cumcá la mortu se nu se mai dé nici unu paharu de vinarsu afára de colacu si lumina. Cu ocaziunea Botezului Domnului se nu se aduca vinarsu la nici o casa, si cu unu cuvântu la nici o functiune besericesca se nu se mai aduca nici unu paharu de vinarsu. La nunte, déca si fetiorulu si fét'a suntu de aici din satu, in dñu'a, in care se cunúua, in ace'a se se gate totu ospetiulu, si mai multu se nu se tiéna câte 4—5 dle.“ Dupa-ce propunerea acést'a a recomandat'o si primariulu comunalu Craciunu Pescariu, poporulu a primit'o cu unanimitate. Despre acést'a s'a luat si protocolu, care l'au subscrisu toti satenii. Gratulámu întieptulu pastoriu sufletescu, câtu si bravulu poporu diu Uifaláu pentru fapt'a loru démna de tóta laud'a.

Versatulu (bubatulu), dupa cum suntemu informati, graséza intre copii in mai multe tiénuturi. In comun'a Sâncelu de lângá Blasiu, unde au moritu mai multi prunci de versatu, s'a inchisu scól'a pre tîmpu nedeterminatu.

Emigrári. Din Rosia montana ni-se scrie, cá poporatiunea de acolo in urm'a miseriei materiale, la care a ajunsu, a inceputu se emigreze. Unii cá si alti multi munteni au mersu in Dobrogea, altii cá la 400 s'au respânditu cá lucratori pre la minele din Almosiu, Baiti'a, Barz'a, Dealulu Unguriloru, Petrosieni s. a. Dar' precum se pare, si pre acolo le merge réu, de ace'a multi se cúgeta seriosu a-si cautá fericirea in Americ'a. La emigrarea in Americ'a pre lângá miseria -i indémna si emisarii anteprenorului Cheaumeux, care a esplotatu in anii trecuti Vilcoiulu, éra de presente se álla in republic'a Honduras din Americ'a meridionala. Unulu din acei emisarii cástigatu deja pentru emigratiune 11 barbati, 1 fauru si 10 pricepetori atátu la lucrulu de lemnu, câtu si la barditu. Cu 6 din acestia, anume 3 din Rosi'a si 3 din Mogosiu a si inchiatu in 2 Februaru a. c. contractulu de servitiu. Se obliga anteprenorulu a le platí calatori'a si câte 20 fl. cá spese de drumu. Acolo voru avé pre dí 5 fr. in aur si viptulu, ori 2^{1/2} fr. pentru viptu. Dupa unu anu, déca nu ar' voi se mai remána, anteprenorulu e detoriu a-i readuce pre spesele sale. — Dupa cum se vede, conditiunile suntu ademenitóre, numai câtu nu scimu, cum se voru implini; de ace'a sfatuimu pre munténii nostri, se nu parasésca paméntulu stramosiescu pentru fericirea problematica din lumea nóua.

Observámu cá: precându in alte locuri decade metalurgi'a, ea infloresce din ce in ce mai multu la Buciumani.

Casuri de mórte. *Nicolau Stanuletiu*, fostu parochu gr. cat. in Sasasiu protopopiatulu Cichindélului (in archidiecea) a repausatu in 20 Ianuariu 1891 in etate de 63 ani. — *Basilu Popu*, fostu proprietariu in Haderèu a repausatu in 3 Februaru in alu 79-lea anu alu etáti sale. — *Maria Baldi*, preotésa veduva in Giláu a repausatu in 26 Ianuariu. — *Amflochiu Popu*, preotu greco-catolicu in Molosigu a incetatu din viétia la 11 Februaru a. c. in anulu alu 71-lea alu etáti si alu 48-lea alu preotiei.

Baronulu Nicolay, a repausatu in dilele trecute in manastirea Grand Chatreuse din Francia. Decedatulu a fostu óre cându generalu si guvernatoriu rusescu in Caucasu. In sênulu besericei catolice a intratu cu 25 ani inainte de acést'a la indemnulu renumitului episcopu Dupanloup. Dupa ce s'a facutu catolicu, a intratu in ordulu *Trapistiloru*, unulu dintre cele mai rigoróse orduri religióse, in care a remasu pâna la mórte.

Fia-le tierin'a usióra!

PARTE SCIENTIFICA-LITERARIA.

Trasúri din órele din urma a victime- loru gilotinei in revolutiunea francesă.

„Cu mașin'a acést'a, domniloru, ve facu sè ve cada capulu in unu minutu, fara sè sèntíti nice cea mai mica dorere.“ Aceste au fostu cuvintele, cu cari Doctóru Guillotin a pașitu inaintea adunării constituante, cându a propusu gilotin'a cá unu mijlocu modernu de executare. Cuvintele aceste au escitatu atunci multa ilaritate in adunare, si multi din membrii ei nu si-au adusu atunci aminte, cá in cuvintele aceste zaceá o seriozitate terribila, si cá chiar fatia cu ei se va implini in deplinulu intielesu, ce erá ascunsu in ele, cátu se póte dice, cá pentru ei cuvintele aceste ale inventatorului gilotinei au fostu o specie de profetie satanica.

Cátu sânge nevinovatu fú vèrsatu prin instrumentulu acest'a pre teritoriulu celu mare alu Frânciei in decursulu orgieloru revolutiunei, numai Domnedieu singuru póte sè scía. Nu mai putínu decátu 63 de mii de tribunale de sânge functionáu pre tèmpulu terorismului pre terenulu francesu, si tóte tribunalele aceste -si aveáu gilotin'a loru. In mijloculu unoru atari versári de sânge nu e mirare, cá poporulu francesu in mare parte devenise indiferentulu la vederea versării de sânge, asiá cátu unii parinti cumperáu copíloru sei gilotine micutie cá prezentu.

Intre tóte victimele gilotinei mai interesante si mai simpatice suntu victimele sânte, cari au pașitu pre esiafodu numai pentru-cá in tèmpulu acel'a barbaru au cutezatu a mai crede in Domnedieu si in beseric'a lui. Tare interesante, inse cu totul din altu punctu de vedere, suntu mai departe victimele acele dintre girondinii si jacobinii revolutionari, cari au crescutu revolutiunea pre bratiele loru, carea apoi la rëndulu ei, cându a fostu mare, si-a resbunatu amaru asupr'a parintíloru sèi. Vomu aminti numai câteva din victimele aceste in órele ultime ale vietii loru, cându numai câteva óre si minute le mai despartíáu de eternitate, fiindu-cá órele si minutele aceste teribile aréta ori si cui, ce balsamu farmecatoriu este religiunea crestina pentru sufletele sdrobite de privirea mortii.

Incepemu mai ántáiu cu nefericit'a regina Marí'a Antoinet'a, fiic'a Mariei Teresi'a. Suferintiele ei in inchisórea cea indelungata suntu indescriptibile. Cându pasí inaintea tribunalului de sânge, atunci nu mai erá decátu o ruína din ce'a ce fusese ea numai cu cátu-va mai inainte, desi pre atunci de abia implinise 37 de ani. Afurisitul si bestialulu Hebert in fati'a tribunalului de sânge avù nerușinarea si inim'a barbara de a acúsá pre nobil'a regina si cu ace'a, cá ar fi sedusu la vitii nenaturale pre propriulu ei fiu. „Natur'a insa-si se opune si nu voiesce sè respunda nimicu la o atare acusa,“ díse atunci nefericit'a regina, „me provocu la inimile mameloru, ce suntu aici de fatia, sè spuna ele, decá póte fi o mama capace de asiá ceva.“ Si la audiulu cuvintelor acestor'a multe

din jacobinele cele selbatice, ce eráu de fatia la pertractare, incepuru a plânge. Curéndu dupa ace'a fú judecata la mórte. In órele din urma i-se oferí unu preotu constitutionalu, cá se o pregátésca pentru cealalta viétia. Ea inse -lu respinse dicéndu, cá din mânilor lui nu va primí nice cându sacramintele moribundiloru, cáci ea este catolica adevérata. Amicii ei -i facura cunoscutu, cumcá in feréstr'a unei càsi anumite, pre unde va trece, cându o voru duce la gilotina, unu preotu catolicu -i va dá absolutiunea. Nefericit'a regina, cându se sul pre carulu fatalu, care o duse la locul de pierdiare, erá cu vesmintele rupte, cátu i-se vedeáu cótele, si totusi curagiulu nu o parasí nice unu minutu. Cându trecù pre lánge cas'a, unde o acceptá preotulu, cá sè-i dé absolutiunea, atunci -si plecá capulu, si preotulu o absolvá. Mânilor inse -i eráu legate, cátu nu potù sè-si faca cu ele nice cruce. -Si facù inse cu capulu cruce de trei ori si merse mai departe. Cându o luara carnificii, sè o asiedie pre scândur'a gilotinei, atunci din întèmplare calcá pre unulu pre petioru. Se escusá inse cu nobletia unei regine, si curéndu dupa ace'a capulu i-se desfacù de trupu, si frumseti'a de odinióra a Frânciei si a femeiloru -si dede sufletulu in mânilor lui Domnedieu ranita cá nimene altulu de spini cei tirani ai corónei regesci.

Curéndu dupa gilotinarea Mariei Antoinet'a vení rëndulu la Girondisti, la filosofii revolutiunei, cari ar' fi voitu se introduca o republica fara de Domnedieu, inse si fara versare de sânge. Si planulu acest'a greșitu au trebuitu sè-lu platésca cu sângele loru, si astfelu sè fia marturii vecnice, cá statulu, care parascesce pre Domnedieu, trebue sè fia gat'a mai iute seau mai târdiu a se scaldá in sângele sèu. Șirulu nefericitiloru Girondisti -lu incepe Vergniaud, care mai inainte nu suferise nici sè se amintésca numele lui Domnedieu in proiectulu de constitutiune. Cându fú judecatu inse la mórte, fiindu-cá pentru teroristi erá „prea moderatu“, atunci in órele din urma si-a exprimatú ideile sale despre nemorirea sufletului in cuvinte sublime. De abia in fati'a mortii celei intunecate a vediutu ace'a, ce in viétia-i cea stralucita n'a potutu vedé. De pre esiafodu a strigatu in spiritu profeticu Francesiloru: „Poporulu acest'a, ce si-a omorítu regele, se va întórce érasí la elu, cá copilulu la jocarí'a ce o a fostu aruncatu. Nascerea si mórtea nóstra pentru libertate cade in unu tèmpu nepotrivitu. Noi credeámu, cá suntemu in Rom'a, si nu erámu decátu in Parisu.“ Si Vergniaud celu ateistu in viétia -si plecá capulu sub gilotina securu, cá sufletulu na-lu va taia gilotin'a.

Vení rëndulu si la marele republicanu Brissot. Elu a fostu acel'a, care acúsase mai tare pre regin'a cu conspiratiuni in contr'a statului. Cându advocatulu reginei -lu provocá sè aduca dovedi, atunci respunse: „Conspiratiunile nu se scriu pre hártia.“ Vení acum rëndulu la elu. Montagnardii -lu acúsara si pre elu atunci, cá a conspiratu in contr'a

republicei. Elu poftí, sè i-se aduca dovedi. Atunci acúsatoriulu -i díse: „Conspiratiunile nu se scriu pre hártia.“ In díu'a cea din urma preotulu Lambert intrá in inchisórea, unde erá Brissot cu mai multi condamnatu. La cei mai multi le dede viaticulu. Brissot nu voi a-lu primí. Atunci predicatoriulu reformatu Lasource -lu întrebá: Credi tu in nemorirea sufletului? Brissot respunse, cá crede. Atunci protestantulu Lasource, condamnatu si elu la mórte, -i díse: „Dela credintia in nemorirea sufletului pâna la religiune este numai unu pasiu. Nice cându n'am admiratu mai multu pre ministrii religiunei tale cá in prinsori, unde i-am vediutu, cum celoru condamnatu le aduceáu iertare, sperantia si pre Domnedieu,“ si astfelu se sill a induplecá pre fanaticulu discipulu alui Voltaire, care acum credeá in Domnedieu si in nemorirea sufletului, cá sè se impace cu Domnedieu inainte de a esí din lume.

La 6 Novembre 1793 fú gilotinatú ducele de Orleans, demagogulu regescu, care inca dela inceputu se aruncase in mijloculu valoriloru revolutiunei, cá cu ajutoriulu ei sè se póta face rege. Ambitiunea lui selbatecita -lu facù sè voteze in conventu pentru uciderea regelui. Vindict'a domnedieésca inse -lu ajunse si pre elu, cáci teroristii ajunsi la putere -lu aruncaseru si pre elu in inchisóre, si-lu despartíra chiar si de copíi lui, precum facuseru mai inainte cu regele. Fiindu adusu din Marsili'a in Parisu, fú aruncatu chiar in prinsórea ace'a, unde suferise nefericit'a regina Mari'a Antoinet'a. Cându inainte de a fi dusu la gilotina intrá Abatele Lothringer la elu, atunci erá sdrobitu de penitintia, ingenuchiá inaintea preotului si primí linscitu absolutiunea dela multele pecate, cu cari -si ingreunase sufletulu in viétia-i cea nedémna de unu membru alu familiei regesci. Cându se ridicá din genuchi dinaintea preotului, punéndu-si mân'a pre inima díse preotului: „Moriu linscitu, cáci am meritatu mórtea pentru peccatele mele, dara mai cu séma pentru votulu, ce l'am datu, cá regele sè fia ucisu.“ Curéndu dupa ace'a se sul pre carulu, ce-lu duse la gilotina. Carulu stete in locu inaintea palatiului sèu. Cându priví la palatu, atunci vediù pre elu scrisu: *Proprietate nationala*, fiinducá tóta averea i-se confiscase. Va fi sèntítu atunci demagogulu regescu, ce fructu mai ántáiu dulce si apoi amaru este popularitatea. Cu sufletulu plinu de credintia in Domnedieu se sul pre esiafodu, si credintia acést'a -i dede atât'a curagiu, cátu in momentul din urma díse carnificelui: *Fá iute!*

Câteva dile dupa ducele de Orleans vení rëndulu la revolutionariulu eruditú Bailly. Cându fú votata constitutiunea cea nóua a besericei catolice, atunci Bailly întrebá in parlamentu pre preotulu Marduel, decá e dreptu, cá constitutiunea acést'a nu se unesce cu principiile besericei catolice? Marduel -i respunse, cá da! Atunci -i díse Bailly: *Déca este asiá, atunci dorescu, cá pâna mâne sè*

nu mai fia nici o beserica catolica in Franci'a. In 11 Novembre 1793 in adeveru nu mai era beserica catolica in Franci'a, inse atunci si Bailly a trebuitu se mōra, fiindu judecatu de teroristi la mōrte. In scrierile sale -si batū jocu de Māntuitoriulu nostru, fiindu-cā cā Domnedieu a trebuitu se-si duca crucea in spate. Cāndu fū dusu la esiafodu, atunci trebui se se mute gilotin'a in altu locu, si lucratorii -i puseru o grinda a gilotinei in spate, cā se o duca la loculu celu nou. Atunci de securu s'a inchinatu cu sufletulu sēu aceluia, care-si portase crucea in spate, si acēst'a i-a insuflatu curagiu, cātu fiindu tare rece in dimi-nēti'a ace'a, elu imbracatu numai in vesminte de vēra, tremurā de totu tare. Atunci -i dise unu carnifice: *Trēmuri, Bailly? Da!* -i respunde elu, *trēmuru de frigu!* si curēndu dupa ace'a -i caditū capulu sub gilotina.

(Va urmā.)

Atal'a.

Novela de F. R. de Chateaubriand.

(Continuare.)

Agricultorii.

„Suntu drepti, a cārōru consciintia e asiā de liniscita, incātu nu poti fi aprōpe de ei, fāra cā se nu fii partasiu insu-ti pācii sufletesci, ce se vārsa asiā dicūndu din inimile si cuvintele lor. Din ce povestea mai departe pustniculu, sēmtiām totu mai multu, cā patimile se domolesc in pieptulu meu; ma chiar si furtun'a pārea cā se retrage la vorbele lui. Nu preste multu norii se imprasciara, asiā cā ne-a fostu cu potintia, se mergemu mai departe. Eșiti din padure, incepuramu se urcāmu cu anevointia unu munte inaltu. Cānele mergeā inainte ducāndu lamp'a cea stfnsa in vērfulu unui bētiu. Eu apucāndu māt'a Atalei urmām misionarului. Elu se intorceā adese-ori cātra noi privindu milosu nenorocirea si tēnereti'a nōstra. De grumazii lui atārnā o carte, ēr in māna aveā unu bētiu, pre care se razimā. Statur'a -i erā inalta, fati'a palida si supta, intrēga fiinti'a lui erā simpla, dar in ochi cu timbrulu franchetiei. Trasūrile fetiei erāu pronuntiate; se vedeā cā multe dile rele au trecutu preste elu. Incretitūrile fruntii tradāu cātu se pōte de bine urmele raneloru suferintiei, vindecate de iubirea cātra Domnedieu si ōmeni. Cāndu stā nemisecatū inaintea nōstra si ne vorbiā, lung'a lui barba, sfiosii lui ochi pironiti in pamēntu, armoni'a vocii sale plina de iubire resfrāngeāu linisce si majestate. Cine a veditū cā mine pre parintele Aubry, mergūndu singuru, cu bāt'a si cartea lui de rogatiune prin pustia, de buna sēma cā si-a facutu o adeverata idee despre unu peregrinu crestinu. Dupa o cale de-o jumetate de ōra amu sositu la pescer'a misionariului. Strabatēndu printre tufari si vitiele de curcubeta smulse si aruncate de pre vērfulu de munte de plōia si vēntu, amu intratu in locuinti'a pustnicului. Totu arangiamētulu -lu formāu nisce frundie de pepenu, ce serveāu dreptu asternutu, unu feliu de vasu facutu din cōja de curcubeta, cu care scoteā apa, cāteva vase

de lemnu, unu hārletiu, unu sierpe imblānditu, si pre o lespede de piētra, ce-i serviā dreptu mēsa, unu crucifescu si o carte a crestiniloru.

Omulu vechiu de dile aprinse foculu cu frundie uscate, macinā cucuruzu intre dōue pietri late, facū din fain'a framēntata o cōca si o invēli in cenusia pentru cōcere. Cāndu cōc'a capetā fati'a aurului, o puse inaintea nōstra inca fierbinte, pre unu vasu cioplitu din artiaru.

Ser'a -si recapatē veselī'a si seninatatea; servitoriulu „Marelui Spiritu“ ne pōtli, se siedemu la gur'a pescerei. Noi l'amu urmatu in loculu, de unde cerculu nemarginitu alu vederei nōstre se intindeā asupr'a regiunei. Tempestatea abiā se mai audiā spre resaritu; foculu padurei aprinsu de fulgere abiā mai licariā in departare; la pōlele muntelui o intrēga padure de bradu inotā in apa; unde turburate ale riului duceāu cu sine in rostogoliri uriasie pamēntu lutosu, trunchi de arbori, mortaciuni si pesci morti cu pāntecele loru argintiu la suprafati'a apei.

In fati'a acestei privelescii povestiā Atal'a istori'a nōstra betrānului pustnicu. Inim'a lui se inmoia, lacrimile -i selipeāu cā nisce margaritari printre pierii caruntitei bārbi. „Fiic'a mea,“ dise Atalei, „in mānile lui Domnedieu se cade se-ti puni suferintiele tale, in mānile acelu Domnedieu, spre marirea cārui ai facutu deja atātea; elu -ti va redā linisce pierduta. Vedi cum fūmega padurile, cum scadu vāile esundate ale muntiloru, cum norii se resfira; credi tu, cā acēl'a, ce pōte se liniscēca o astfeliu de furtuna, nu va potē domolī turburārile inimei omenesci? . . . Dēca nu ai altu locu de scapare, iubit'a mea fiica, — ve recomāndu unu locu in mijloculu acelei turme, pre care am fostu fericitu s'o chiemu la Isusu Christosu. Pre Șakta -lu voiu invetiā credinti'a crestina si ti-lu voiu dā apoi de sotiu fiindu vrednicu de tine.“

La cuvintele acestea am picatu in genunchi inaintea pustnicului versāndu lacrimi de bucuria. Atal'a din potriua se facū palida cā mōrtea. Betrānulu me ridicā cu bunatate, si numai atunci am observatu, cā amāndōue mānile -i suntu ciuntite. Atal'a momentanu -i pricepū nenorocirea, cāci ea strigā: „Ah, barbarii!“

„Fiic'a mea,“ replicā betrānulu cu unu surisu placutu, „ce-i ast'a pre lānga ce a suferitu fiiulu lui Domnedieu? Dēca m'au mutilatu idololatrii indiani, le iertu, fiindu-cā ei sermanii erāu orbi, ēr Domnedieu intr'o dī -i va luminā. Dar mai multu, -i iubescu chiar cu atātu mai multu, cu cātu mi-au facutu ei rēulu. . . Nu poteām se remānu in tiēr'a mea, unde m'am reintorsu si unde o nobila regina m'a impartasiu cu cinstea de-a privi aceste semne ale apostoliei mele, nu! Ce feliu de respialta mai gloriōsa asi fi potutu primī pentru ostenelele mele, decātu ace'a, cā am capetatu dela Capulu besericei nōstre iertarea de a potē se prefacu s. sacrificiu si cu aceste māni ciungarite? Dupa distinctiunea acēst'a nu-mi remāneā alt'a, decātu se me facu vrednicu de ea; am venitu asiā dara in acēsta lume nōua, cā viēti'a ce-mi mai remase, s'o consacru servitiului domnedieescu. Acusi voru fi 30 de ani, de cāndu locu-

iescu in acēsta pustia, ēr māne se implinescu 22, de cāndu stapānescu acēsta stāuca. Cāndu am sositu in regiunea ast'a, n'am aflatu aici decātu nisce familii nomade, a cārōru moravuri erāu selbatice si traiulu miserabilu. Eu le-am vestitu loru cuvintele pācii, si din dī in dī se imblāndiāu. Acum ele traiescu impreūna la pōlele acestui munte. Pāna ce le-am aretatu calea mātuirei, me straduiām se-i invetiū lucrurile cele mai delipsa pentru viētia. Insu-mi temēndu-me, nu cumva presenti'a mea se le fia spre grentate, m'am reintorsu in acēsta pescera, si aici vinu ei se-mi cēra sfaturile. Aici, departe de ōmeni, admiru pre Domnedieu in sublimitatea pustiei; aici me gatescu spre mōrtea, ce mi-o vestescu inca de multu betrānele mele dile.“

Sfirșindu-si cuvintele pustniculu caditū in genunchi, si noi facurāmu cā elu. Cu voce tare rostiā rogatiuni, la cari Atal'a respundeā incetu. Spre resaritu ceriulu notā inca intr'o lucire de fulgeri; spre apusu de-asupr'a noriloru din reflexulu sōrelui se facura trei sori. Cāteva vulpi infricate de furtuna mirosiāu pre lānga marginea prapastiei; poteāi audi fāsiaitulu plāntelorū, ce-si ridicāu vīrfurile isbite la pamēntu de selbaticele vēnturi.

Amu intratu ērasi in pescera, unde calugarulu pregatī unu asternutu diu muschi de ciparosu pentru Atal'a. In ochi si mișcārile fetiōrei se oglindīā o mare obosēla; din privirile indreptate asupr'a parintelui Aubry intielegeām, cā ea ar voi se-i impartasiēca o taina ascunsa; dar se vedeā cā cevasi o retiēneā in planurile ei; dōra presenti'a mea, dōra unu feliu de sfiala, ori se gāndiā la nesuccesulu marturisirei sale, rationām eu. Am audtū, cum s'a scolatu in mediulu noptii cautāndu pre pustniculu, ce tocmai atunci iesi in gur'a pescerei, se admire frumōs'a regiune si se se rōge lui Domnedieu pre vīrfulu de munte.

In alta dī elu mi-a spusu, cā se obicnuiesce chiar si in tēmpu de iērna se privēca, cum padurile -si lēgana piscurile lorū plesiuve in mediu de nōpte, si privindu se i-se imple sufletulu de-o linisce dulce; se privēca norii sboratori pre ceriu, se asculte vuietulu vēnturiloru si alu cataractelorū. Sora-mea asiā dar a fostu nevoita se se asiedie ērasi in asternutulū sēu, unde curēndu si adormī.

(Va urmā.)

Bibliografia.

Scōla Romāna — revista pedagogica — redigate de Vasile Petri in numerulu 5 pūblica urmatōrele: Istoria biblicā in scōla elementara. — Cunoscintie din istori'a educatiunei si instructiunei. — Lectiune practicā din geometri'a poporalā. — Scōla si familia. Circulare pentru „Scōl'a Romānā“. — Scrieti toți! (poesie). — Concursu literar. — † Elia Macelariu.

Fōi'a ilustrata — apare in fiecare Domineca in editur'a Institutului tipograficu din Sibiu si sub redigerea responsabila a Dr. D. P. Barcianu. Anulu I. Nr. 7: „Doine poporale“ culese de N. Simulescu. — „Betrān'a“ de Enea Hodosiu. — „Scōlele romānesci din Turci'a“ (urmare si fine) de — sa. — „Fiicele

Romei aduc sacrificii" (cu ilustrațiune). — Beserica, scóla, educatiune. — Literatura si sciintia. — Teatru, musica, si arte preste totu. — Higiena cosmetica. — De tóte si de pretutindeni. — Cronic'a septemânii. — Sciri personale. — Corespondenti'a foii. — Pretiulu abonaméntului anuala fl. 6.

Diverse.

Trei succesori de al lui Robinsonu Crusoe. Vaporulu holandesu „Wanderer“ află pre o insula solitaria a oceanului indicu trei englezi, cari petreceau acolo inca din 1885. Cându fura aflati, sermanii nefericiti aveau o infatșiare, ce semená mai multu a animalu selvaticu decâtu a omu. Pèrulu lungu si necultivat le acoperiá partea cea mai mare a fetiei, si barb'a alba si stufósa completá tipulu celu inspaiméntatoriu. Englezii acestia au imbarcatu in Octobre 1885 la Hedokatt pre o naia japoneza, care pluteá spre Anomeio. La trecerea călei de Isuguru fura apucati de unu orcanu teribilu, care durá 8 dñle, aruncându nai'a la

tièrmurii amintitei insule. Toti pasagerii se inecara, afara de acesti trei englezi. Viéti'a loru pre insula a fostu o tortura si suferintia continua. Nutreméntulu loru costá numai din pesci, paseri de mare si radecini. Póte cà ar' fi avutu se mai petréca multu tēmpu in acea selbatecia, déca flamur'a, ce au pus'o ei in unu paru, nu ar' fi fostu observata de pre podulu vaporulu „Wanderer“. Acea flamura atrase atentiunea calatoriloru, si asia se opri nai'a spre a luá cu sine pre englezii nenorociti. Acestia póte cà voru fi sositu deja in Bristolu, orasiulu loru natalu.

Succesele tarifei pre zone. De cându s'a introdusu tarifa pre zone, s'a constatatu cà au calatoritu cu 7.777,500 mai multi ómeni, decâtu in anii trecuti, din vinderea biletelor pentru persóne au incursu cu 1.815.400 fl. éra pentru marfa cu 213,800 fl., la olalta cu 2,028,200 fl. mai multu decâtu incurgeá pre anu inainte de introducerea tarifei pre zone.

Editoru si redactoru respundietoriu:
Dr. Vasiliu Hossu.

Burs'a de Budapest'a.

Din 4 Mart. st. n. 1890.

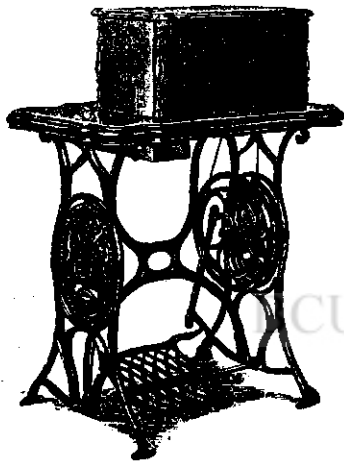
Rent'a de auru ung. 4%	104.80
« « hárte « 5%	101.—
Imprumutulu căiloru ferate ung.	115.—
Amortisarea detorței căiloru ferate de Ostu ung. (1-ma emisiune).	98.75
Amortisarea detorței căiloru ferate de Ostu ung. (2-a emisiune).	113.25
Amortisarea detorței căiloru ferate de Ostu ung. (3-a emisiune).	—.—
Bonuri rurale ung.	92.—
« « croato-slavóne	104.—
Despagubire pentru dij'm'a ung. de vinu	—.—
Obligatiunile desp. regaliloru	96.75
Imprumutu cu premiu ung.	139.—
Losuri pentru regularea Tisei	129.50
Rent'a de hárte austriaca	102.—
« « argintu austriaca	91.70
« « auru austriaca	110.—
Losurile austr. din 1860.	138.—
Actiunile bancii austro-ungare	986.—
« « de creditu ung.	345.—
« « « austr.	307.80
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. si economii «Albin'a».	101.—
Galbeni imperatesci	5.45
Napoleon-d'ori	9.09
Marci 100 imp. germane	56.40
Londr'a 10 Livres sterlingi	115.—

Josifu Gans,

fabricantu si reparatoriu de masíne agronomice

(5) 1—10

in Blasiu (Balázsfalva)

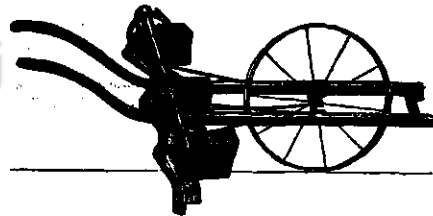
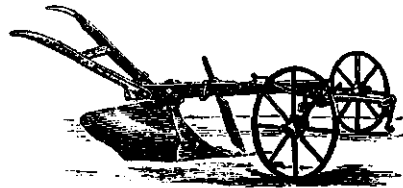

recománda pre lángra garantia si servitiu solidu si promptu depositulu sèu de

pluguri, masíne de imblatitu, de cusutu, de trieratu si de

alte instrumente economice, tóte din fieru batutu.

Tóte obiectele amintite se potu procurá si pre lángra solvire in rate.

Fundata in an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantu de curte
alu Altetiei Sale
imp. si reg. Archi-
ducele Josifu.

proprietariulu primei fabrici ungare de masine si recuisite de pompieri, turnatoriu de clopote si metalu

Budapest'a, VII, strad'a Rottenbiller, Nr. 66

recománda atentiunei preanonratiloru domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

in care se fabrica atátu grupuri cátu si clopote singuratice:

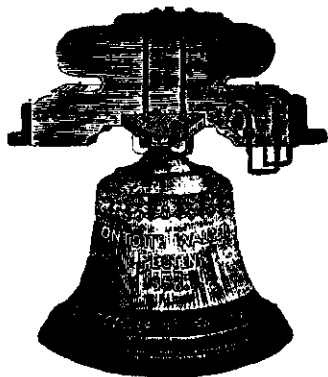
cu scaune de fieru patentate si, cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabric'a a liferatu dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, intr'altelu si celu dela metropol'a din Bucuresci in greutate de 8000 kilograme.

Se afla umblátore scutite de mirosu, arangiamente pentru bai, conducte pentru apa si pompe pentru fántáni.

(2) 10—52

Preliminarie de spese si Pretiu-couranturi se trimitu la cerere gratuitu si franco.

Distinsu in anulu 1885 la espositiunea regnicolara din Budapest'a pentru lueru escelentu, progresu si capacitate de concurentia cu diplom'a cea mare de onóre.

Cu deosebita stima cutezu a incunoscintiá pre
Veneratulu Cleru greco-catolicu,

cà precum si pâna acum iáu asupra-mi gatírea de
iconostase, amvóne, altarie

si alte obiecte de ale instruirei interne a besericelor, in ce privesce lucrulu de mesarin si de sculptoru, de colorare respective de marmorisare si de provedere cu icóne sánte, dimpreúna cu asiediarea aceloru obiecte in fati'a locului, precum si renovarea de iconostase cu pretiurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescu cu placere.

Iconostasele ridicate de mine in besericele greco-catolice au câstigatu recunóscere deosebita, si tóte me indreptatiescu la sperarea, cà Veneratulu Cleru me va impartasí ocasional-minte de pretiuit'a-i incredere. Silinti'a mea se va indreptá totu de-a un'a intr'acolo, cá si de ací incolo se meritu renumele celu bunu, care mi-l'am câstigatu pâna acum.

Prin tarifulu de zone disparéndu departárilu, prin acést'a capacitatea de concurentia mi-s'a maritu.

Rogându-me pentru pretiuite comande sum

Oradea-mare, 28 Ian. 1891

cu deosebita stima

Carolu Müller,

auritoriu si fabric. de recuis. beseric.

(4) 2—6